

Cehennem mi, yokluk mu?

Vahdettin Bey: “Yokluk ile Cehennem arasında nasıl bir muvazene vardır? Kur’ân’da kâfirlerin Cehennem’den kaçarak yok olmak isteyecekleri yazıyor. Oysa Üstad Hazretleri, ‘Cehennem de olsa bekâ isterim’ diyerek, hayatın ve bekânın yokluktan daha tercihe şâyân olduğunu söylüyor. Öyleyse, kâfirler neden Cehennem’den kaçarak yok olmak istiyorlar?”

Cehennem, tevbe kapısıyla Allah’a sığınmayanların uğrayacakları azap yurdu. Yokluk ise, hakîkati olmadığından, Kur’ân’da bulunmayan hayalî bir kavram. Varlığın hayâlî zıttı.

Kur’ân’da Cehennem vardır; ama yokluk yoktur. Oysa ateizm denilen ve bir zamanlar nesilleri büyü kucagında mahvetme eğilimine giren felsefî cereyan “yokluk inancı” temeline dayanmaktaydı. Ölüm bir yokluktu onlara göre. Öldükten sonra hayat yoktu; hiçbir şey yoktu! Her şey bu gördüğümüz dünyadan ibâretti! Bu yokluk inancı bütün sorumlulukları yerle bir ettiğinden, genç nesillere bir süre câzip geldi ve getirdiği ahlâksızlıklarla dünya toplumlarına bir süre çektirdiler. Fakat bir dine bağlı olmanın ve sorumluluk duygusuyla yaşamamanın, dinsiz ve inançsız yaşamaya oranla çok daha üstün olduğu fikrinde birleşen insanlık çabuk uyandı ve bu yok oluşun daha fazla barınmasına ve nesilleri yok etmesine fırsat vermedi. Bu çerçevede Hıristiyanlarla Müslümanlar arasında, “Yeter ki bir dine inansın; tek inançsız olmasın!” fikri etrafında muhtelif yerlerde işbirliği yapıldı.

İşte âhir zaman âfetlerinin her türlü ahlâksızlık boyutunda olduğu gibi, inançsızlık boyutunda da mahvolasıya yaşandığı dehşetli günlerde, Kur’ân’dan aldığı ilhamla yokluk kavramının ne bahtsız ve dehşetli bir fikir olduğunu, gerçekte yokluğun olmadığını, ölüm öncesinde de, ölüm sonrasında da hayatın ve yaşamamanın esas olduğunu, ölümün yokluk olmadığını, ebedî hayata bir geçişten ibâret olduğunu¹ dünyaya haykıran Bediüzzaman Said Nursî, risâlelerinde yokluk ile varlığı muhtelif cihetlerden mukayese eder ve Cehennemde de olsa var olmanın yokluğa nazaran bir rahmet olduğunu,² varlığın yaratıcısı olan Cenâb-ı Hakkın zulümden münezze

olduğunu, hayatta nasıl “varlık” esas ise, varlıkta da “ebedî saadetin” esas olduğunu, tevbe siperi ile Allah’a sığınan kulların Allah’ın izniyle Cehennem’den de kurtulacağını, binâenaleyh, insanın ister inansın, ister inanmasın, Allah’ın adâletinin ve rahmetinin, yani Cehennem’in ve Cennetin, kendisi hakkında mutlak hayır getireceğini, öyleyse beşerin görevinin mutlaka Allah’ı bu sıfatlarıyla tanımak ve sevmek olduğunu, Allah’ı bu sıfatlarıyla tanıyan ve seven kimsenin de, Allah’ın izniyle Cehennem’den kurtulacağını ve derecesine göre Allah’ın rahmetine, rızâsına ve Cennetine ulaşacağını müjde eder.³ Bedüzzaman, “kabul-ü adem” dediği yok oluşçuluk mesleğinin bir safsatadan ibâret olduğunu ve ispat edilemeyeceğini; ama bir meslek olarak bu yola girenlerin “yokçuluğu” ispat etmekle yükümlü olduklarını, ispat edemedikleri takdirde ise Kur’ân’ın “var oluşçulukla” ilgili bütün beyanlarının hak olduğunu kabul etmek zorunda olduklarını belirtir.⁴

Bedüzzaman’ın referansı şüphesiz Kur’ân’dı. Şimdi, Cehennemle ilgili Kur’ân âyetlerine bakalım:

*“Rablerini inkâr eden kimseler için Cehennem azabı vardır. Ne kötü bir dönüştür o! Oraya atıldıklarında, Cehennem’in gürleyişini işitirler ki, kaynayıp duruyor! Neredeyse öfkeden parçalanacak! Kâfirlerden her bir bölük oraya atıldıkça, onların bekçileri kendilerine sorar: “Bu azaptan sakındıran bir peygamber size gelmedi mi?” “Evet!” derler. “Bize bir peygamber geldi! Ama biz onu yalanladık. Allah bize bir şey göndermedi. Siz sapıtmışsınız! Dedik. Keşke onu dinleseydik!” derler. “Keşke düşünseydik! O zaman şu alev alev yanan Cehennem ehlinden olmazdık!”⁵

*“Rabbimin huzuruna mücrim olarak gelenin cezası cehennemdir. Orada ne ölür, ne de yaşar!”⁶

*“Allah’tan korkan öğüt alır. Şakiler ise ondan kaçınır. O, ateşin büyüğüne girecek onlardır. Orada ne ölür, ne de yaşar!”⁷

*“Arkasından onlara bir de Cehennem azabı var. Orada ona Cehennemliklerin yaralarından akan irin ve kan karışımı bir sıvıdan içirilir. Onu yudumlar; fakat boğazından geçmez! Ölüm her yanını kuşatır; fakat ölecek değildir! Arkasından da ağır bir azap vardır.”⁸

*“Orada uğradıkları gamdan ne zaman çıkmak isteseler, her defasında oraya geri çevrilirler. ‘Yakıcı azabı tadın!’ denir.”⁹

*“Çılgın bir alev olarak onlara Cehennem yeter! Âyetlerimizi inkâr edenleri ateşe sokacağız. Derilerinin her yanışında, azabı tatmaları için onları başka derilerle değiştireceğiz. Allah güçlüdür, Hakîm’dir.”¹⁰

*“Sizi yakın gelecekteki bir azapla uyardık. O gün kişi elleriyle gönderdiğine bakar. İnkârcı da, “Keşke toprak olsaydım!” der.”¹¹

*“Biz onlara zulmetmedik. Ama onlar zalim kimselerdi. Cehennemden bekçisine şöyle seslenirler: “Ey Malik! Rabbin bizim için yeni bir hüküm versin!” Malik de: “Siz böyle kalacaksınız!” der.”¹²

Görüldüğü gibi kâfirler Cehennemden şiddetli azabını tattıkça pişmanlık yaşarlar, yalanlamakla kendi kendilerine zulmettiklerini anlarlar, düşünüp peygamberi dinlemediklerine yananlar; azabın şiddetini gördükçe oradan çıkmak isterler, toprak olmak isterler veya Allah’ın yeniden bir değerlendirme yapmasını isterler. Cehennemden her azabı onlara ölüm açısından daha beterdir aslında; ama ölmezler. Çünkü artık ölüm yoktur. Onlar, azaptan kurtulmak için Rabb-i Zülcelâlin onlar hakkında yeni bir hüküm vermesini istiyorlar. Öyle bir hüküm olmalı ki bu, Cennetle sonuçlanmasın, razılar, çünkü yüzleri yok; ama Cehennemden de çıksınlar, hiç değilse azap çekmesinler. Toprak olmaya da razılar. Onu istiyorlar.

Üstad Bediüzzaman Hazretleri, insanoğlunun fitratında bulunan şiddetli var olmak isteğini risalelerinde hep ön plâna çıkarır ve âhiretin tam da bu isteği karşıladığını beyan eder. Nitekim küçüklüğünde hayâlinde, “Sana bir milyon sene ömür ve dünya saltanatı verilmesini, fakat sonunda âdeme (yokluğa) ve hiçliğe düşmesini mi istersin? Yoksa bâkî, fakat âdi ve meşakkatli bir bir vücudu mu istersin?” diye sorduğunu; bu soru karşısında, bâkî, fakat âdi ve meşakkatli bir bir vücut da olsa “var olmak” istediğini, yokluğu ve hiçliği istemediğini; bu da olmazsa, hiç değilse “Cehennem de olsa bekânın” mutlak yokluktan ve hiçlikten daha iyi olduğunu¹³ kaydetmekle bu âyeti tefsir eder. Burada geçen, “Bâkî, fakat âdî ve meşakkatli bir vücut” ifâdesi, Cehennem ehlinin, “Ey Mâlik! Rabbin bizim için yeni bir hüküm versin!” ifâdesi ile dile getirdikleri istektir. “Cehennem de olsa beka isterim” ifadesi de, insan fitratının Cehennemden ve Cennetin dışında üçüncü bir şık olarak âdî ve meşakkatli bir vücut şansı olmadığını anlayınca, “yokluk ve hiçlik” şıkkına karşı da, Malik’in cevabı doğrultusunda Cehennemde kalmaya çaresiz razı olacağını vurgular.

Dipnotlar:

1. Mektûbât, s. 13, 221
2. Asâ-yı Mûsâ, s. 43
3. Sözler, s. 69
4. Lem’alar, s. 82
5. Mülk Sûresi, 67/6-10
- 6- Tâhâ Sûresi, 20/74

- 7- A'lâ Sûresi, 87/10-13
- 8- İbrahîm Sûresi, 14/16, 17
- 9- Hac Sûresi, 22/22
- 10- Nisâ Sûresi, 4/55, 56
- 11- Nebe Sûresi, 78/40
- 12- Zuhruf sSûresi, 43/76, 77
- 13- Asâ-yı Mûsâ, s. 37; Sözlür, s. 84